

פרשת אמור

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת, מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם, אֶת-עוֹמֶר הַתְּנוּפָה: שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת, תִּמְיַמַּת תִּהְיֶינָה. עַד מַמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית, תִּסְפְּרוּ חֲמִישִׁים יוֹם; וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' "

(ויקרא כג: טו-טז)

רמב"ן (ויקרא כג: לו):

....ומנה ממנו תשעים וארבעים יום, שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות – עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן.

דעת זקנים מבעלי התוספות (במדבר כט: לה-לו):

...ומן הראוי היה להיות חג העצרת חמישים יום אחר סוכות כמו ששבועות חמישים יום אחר הפסח, אלא שאחר הפסח באים ימי הקיץ ואין טורח לעלות לרגל, אבל אחר סוכות באין ימי הגשמים והיה טורח לעלות לפיכך קבעו יתברך מיד אחר סוכות...

נתיבות שלום:

וי"ל הענין, ע"פ מאמר מרן אדמו"ר בכ"א זי"ע, שהיה חוזר עליו כל שנה לפני הספירה הראשונה בשם אביו הק', שענין ימי הספירה נרמז במאה"כ אדם ובהמה תרשיע ה', שהעומר קרב משעורים שהם מאכל בהמה ושתי הלחם מקריבים מחטים שהם מאכל אדם, שזו עבודת ימי הספירה להודיך מבחי' בהמה שמלבד עניני תאוות אין לה בעולמה כלום ולכוא לבחי' אדם. ועפ"ז יש לכאר ענין התנופה, כדאייתא במדרש (ויק"ד כח,ה) עה"פ והניף את העומר לפני ה', וכיצד היה מניפו, מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לטי שהעולם כולו שלו מעלה ומוריד לטי שעליונים ותחתונים שלו. וכן מצינו ענין תנופה אצל הלויים, דכתיב (במדבר ח) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' והיו לעבוד את עבודת ה' והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו ללויים, שאהרן הכהן הניף כל לוי תנופה לפני ה' וכזה הרים אותו ממעמדו להיות קודש לה' לעבוד את עבודת ה'. ענ"ז התנופה האמורה בעומר התנופה ולחם תנופה היא עיקר מצותם, וענינה שיהודי יתנער מהעולם הזה ויניף עצמו להשי"ת. זהו יעודה של כל תקופת ימי הספירה שהם כמ"ש הרמב"ן בבחי' חול המועד ארוך, שיהודי יתנער בהם מכל עניני העולם הזה. שלאחר חג הפסח ויצ"מ שישאל נהיו העם הנבחר לה' באים ימי הספירה שהתפקיד בהם הוא להתנער מהעוה"ז בתנופת העומר ותנופת שתי הלחם, מתאוות בהמיות ומתאוות אנושיות. ושתי הלחם רומזים על לחם כפשוטו וכן כדרשת חז"ל על הלחם אשר הוא אוכל, שיהודי צריך לזכך ב' ענינים אלו שיהיו קודש לה'. ומכאן לפ"ז למה נכתב ענין העומר בפרשת המועדות, וכן מה

ועפ"ז י"ל מה שיוס א' דפסח קרוי כאן שבת,

כי הארה זו של פסח היא בבחי' שבת. דכמו שכל ברכאן דלעילא ותתא כיומא שביעאה תלין, וכן כל עניני קדושה נמשכין מהש"ק, וכמד"כ ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, כל ההשפעה לישות השבוע יורדת בשבת, וכל ההארת שיש בימי השבוע נמשכות ע"י השבת. כך גם בחג הפסח יש מדרגה זו, שכל ימי הספירה, כל ההכנות והמדרגות שבהם הכל מכת הרשימא עילאה של יום ראשון דפסח שממנו ההשפעה לכל ימי הספירה. והריהו בבחי' שבת שכל ברכאן דלעילא ודתתא תלויים בבחי' דילוג של היום הראשון. והנה כמו שיציאת מצרים היתה בדרך דילוג, שהוריד הקב"ה אור גדול שמתמו נפל פחד על כוחות החיצונים ונסתלק לגמרי בבחי' כל שלטני רוגיון ומארי דדינא כולו ערקין ואתעברו מנה, על דרך זה הוא ביציאת מצרים הפרשית של כל יהודי, שהרשימא עילאה הוו בטניה ומביאה את ישראל לקבלת התורה.

וי"ל הענין, ע"פ הידוע מהארי"ה הק' שהנס הגדול ביותר ביציאת מצרים הוא מה שהיתה בדרך דילוג, שהגאולה לא יכלה להיות ע"פ הסדר הרגיל של גילויי האור, כי היתה או התגברות החיצונים באופן חזק מאד, ואילו היתה הארה בסדר הרגיל היו נאחזים בה החיצונים, לכן הוריד הקב"ה אור גדול מאד, וכלשונו הק' שירדו בבת אחת גדלות א' וגדלות ב', אף שע"פ הסדר בשום מקום אין הגדלות נכנסת לפני קטנות, רק כאן מחמת חשש אחיות החיצונים הוצרך להיות בחי' דילוג כדי שתוכל להיות יציאת מצרים. וזהו הגילוי הגדול של יום א' דפסח, שהארה זו יורדת ככל שנה ושנה. ולאחר יום ראשון של פסח שכבר היתה יציאת מצרים נסתלק גילוי האור הזה, ובאים ימי הספירה שבהם צריכים ישראל לעמול בעצמם ספירה אחר ספירה חמישים יום עד לתג השבועות שבו משיגים שוב את המדרגה שהיתה ביום א' דפסח, שהם אותם המדרגות אלא שהפעם משיגים אותם ביגיע לפניהם. אמנם אייתא בספיה"ק שכיון שישאל היו משוקעים

במ"ט שערי טומאה לא היו יכולים להיחלק מהם בכחות עצמם, אלא שמכל הארה של קדושה נותרת רשימא, ואף מההארה של יום א' דפסח בבחי' דילוג הגם שנסתלקה ט"מ נותרה ממנה רשימה לכל ימי הספירה, והיא הנותנת כח לישראל בעבודתם להתכונן לקבלת התורה. וכלולים בימי הספירה כ' ענינים, לטהרו מקליפותינו ומטומאותינו, בבחי' ספירת שבעה נקיים, לצאת ממ"ט שערי טומאה שהאדם משוקע בהם, וגם בחי' ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה, שכדי לזכות לקבלת התורה צריכים גם הכנה להתקדש בקדושה של מעלה, ואת

שהספירה מתיחסת לעומר, כי ענין העומר קשור לעבודת התקופה של ימי הספירה המיועדים לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו.

ומה שבתחלה לגבי העומר כתוב רק והבאתם את עומר ראשית קצירכם ולא כתיב ביכורים לה; מפני שבזמן הקרבת העומר הם עדיין בבחי' בהמה משוקעים במ"ט שערי טומאה, ורק בסוף לאחר העבודה של ימי הספירה מגיעים בתג השבועות לבחי' אדם ואז כתיב ממשוכותיכם תביאו לחם תנופה שתים בכורים לה; וכן תג השבועות עצמו נקרא יום הביכורים, כי הוא התג הק' המיוחד הבא ראשון לאחר יצי"מ שבו מגיעים ישראל לדרגה העילאית של ביכורים לה; וזה גם הבי' מה שרש"י שינה פירושי התנופה בעומר ובשתי הלחם, שהוא ע"ד שכתב רש"י (בפר' בהעלותך) בתנופת הלויים, שנאמרו שם שלש לשונות של תנופה, כנגד בני קהת גרשון ומררי, שכלל אחד מהם היתה בחי' תנופה אחרת לפי מדרגתו, ועד"ו כענינו, שבתחלה ימי הספירה המצוה להניף למעלה ולמטה, היינו במדרגות הגבוהות והנמוכות, וכן בארבע רוחות המרמו לכל הבחינות שבו. אבל בשתי הלחם שמקריבים בשבועות, כבר נאמר לשון הרמה לשם גבוה, שמגיע לבחי' אדם, שכל עניניו הגשמיים מורמים לשם גבוה.

והנה כשאדם מתעורר לתקן עצמו היצה"ר מתגבר עליו שיקח עצמו לעבוד בדברים יותר קלים ויוניח את הענינים הקשים הדורשים ממנו הקרבה גדולה. וכמו שהיה אומר מרן אדמו"ר בב"א ז"ע, שע"ז נאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה; שלהקריב קרבן לה; צריך להקריב מכם מעצמותכם, שיקריב

את הדברים הקשים עליו כיותר ומה שחשוב לו ביותר, אז נחשב זאת קרבן לה; מב"ם ר"ת מ"דה כ"נגד מ"דה, היינו שדוקא את המדה שבאה לו בקושי יקריב להשי"ת. ובימי הספירה שהם הימים הקדושים בשנה בהם צריך יהודי לצאת מבחי' בהמה ולהיות בבחי' אדם, עליו לקיים אדם כי יקריב מכם מעצמתכם שוה קרבן לה; וכנו"ל דרומנו בשתי הלחם על כל הענינים שנפשו של אדם מחמתן, שמכלל ההכנה לקבלת התורה, שיהודי צריך להקריב את שתי הלחם האלו להשי"ת ובוה יהיה ראוי לקבל התורה.

וה התכלית של יציאת מצרים, אנכי ה' אלקיך אשר הרצאתיך מארץ מצרים, שיהודי יודרך בעבודתו מבחי' בהמה שאדם עיר פרא יולד ויצר לב האדם רע מנעוריו, עד ליום הקדוש יום הביכורים שבו משיגים בחי' אדם שכל עניניו ביכורים לה; וכמו שאמר מרן אדמו"ר מוהרש"ר ז"ע, שכל שבת ויו"ט הם זכר ליציאת מצרים, היינו שמזכירים ליהודי שעליו לצאת ממצרים, מחלק מצרים שלו והקליפה של ערות הארץ שבקרבנו, זוהי התכלית של כל הימים טובים ובמיוחד מג הפסח אשר בראש כל מועדות נשאת פסח. וכאשר יהודי רוצה לצאת ממצרים יש עליו התגברות של אחיות החיצונים שאינם מניחים לו לצאת, ולכן נתן הקב"ה את ימי הספירה שבהם יודרך יהודי כיגיעתו להטהר מקליפותיו ומטומאותיו עד שיזכה לבחי' כיון שקרבו ישראל לפני ה' סיני פסקה והמתן. וה התכלית של כל המועדים שנתן לנו הקב"ה לסייע ולעזור ליהודי לצאת ממצרים, ולהגיע לבחי' אדם ובהמה תושבי ה', להפוך מבחי' בהמה לבחי' אדם השולט על עצמו בכל עניניו.

קדושת לוי

וספרתם לכם ממחרת השבת. ממחרת יום טוב של פסח. לכאורה להבין למה כתוב השבת. ויבואר על פי מאמר חכמינו ז"ל (בראשית רבה א) בראשית (בראשית א, א) בשביל ישראל וכו', נמצא כל העולמות נבראו בשביל ישראל. ובאמת עד שעת יציאת מצרים לא נתגלה עדיין אהבת ה' לישראל, רק בשעת יציאת מצרים נעשה הגמור לבריאת עולם ונתגלה הטעם מבריאת עולם משום כי אז נתגלה החיבה מן ה' לישראל. ונמצא פסח הוא כמו שבת, כי הטעם בשבת כי בו שבת מלאכתו (בראשית ב, ג) ובפסח שבת מן המחשבה כמבואר בזהר הקדוש, כי יש שבת עליון ושבת התחתון הרצון במעשה ומחשבה ושבת בראשית כי בו שבת מכל מלאכתו.

דהיינו שאז נתגלה מעשה ה' בבריאת עולם. ופסח נתגלה המחשבה מבריאת עולם בשביל ישראל כנ"ל. ואז נגמר בריאת עולם, כי אז כיציאת מצרים נתגלה אלהותו יתברך ונתגלה המחשבה מבריאת עולם. ונמצא פסח הוא שבת כנ"ל. וזה ממחרת השבת על פסח:

וזה שאמרו רבותינו ז"ל אלו שמרו ישראל שני שבתות, דהיינו שבת עליון כנ"ל, כי כל מה שאדם עובד יותר ועושה מצות ה' ביותר נתגלה הטעם מבריאת עולם בשביל ישראל שעושים רצונו יתברך. וזהו שנרמזו כסימן מן פסח א"ת ב"ש ג"ד ד"ק ה"ץ על ימים טובים הבאים ר"ם מורה על פורים שעבר. ועיין במגן אברהם. ונבין למה מורה על כל יום טוב להבא ועל פורים על עבר, כי מבואר ברמב"ן הקדוש פרשת בא בסופו, שהקדוש ברוך הוא עושה תמיד ניסים עם ישראל כנאמר על נסוך שבכל יום וכו' ועל נפלאותיך וכו', רק שאין ידוע לנו עיין שם. כי הכלל יש ניסים נגלים עם ישראל שהוא למעלה מהטבע כנס יציאת מצרים וקריעת ים סוף שהוא למעלה מן הטבע, ויש ניסים שהם מלוכשים בטבע כנס של מרדכי ואסתר עם אחשורוש שהרג אשתו וכו' ואחר כך הרג אוהבו בשביל אשתו שהנס נראה בטבע. אבל כאשר נתגלה הניסים שהוא למעלה מן הטבע כנס של יציאת מצרים או נתגלה שבו זה שהוא נעשה בטבע הוא רק מן ה' לבדו, כי מן הנגלה נראה שהנסתר שנעשה בטבע הוא רק על ידי ה' לבדו ולא בטבע כלל. והנה כל הניסים שכתוב בתורה עד יציאת מצרים כגון המלחמה שעשה אברהם עם הארבעה מלכים ושאר ניסים היה נראה כנראה כטבע, אבל אחר כך כאשר נתגלה הניסים של יציאת מצרים נתגלה אז שכל מה שנעשה מן בריאת עולם, דהיינו הרעב ושבע של מצרים ושאר ניסים שכתוב בתורה כנ"ל היה הכל מן ה' לבדו ולא בטבע כלל, כי מן הנגלה וכו' וכאשר ביארנו שהנס מפורים היה גם כן בטבע, רק מן הנס של יציאת מצרים נראה שהכל אינו טבע כלל רק מן ה' לבדו. וזהו שמורה הסימן א"ת ב"ש ג"ד ד"ק ה"ץ על להבא, כי בפסח נתגלה אומה הישראלית לה' לבדו ולהם קבע היום טוב לכך מורה על להבא, כי מאז נתגלה אהבת ה' לישראל וניתן לישראל היום טוב ור"ם מורה על פורים שעבר, דהיינו להורות על כל המעשים אשר נעשו עד יציאת מצרים שהיו נראה כטבע וכן הנס דפורים שנראה כטבע מורה ור"ם שאינו בטבע כלל כל המעשים הנ"ל רק הכל מן ה' ומעשה ה' הוא ולא בטבע כלל:

אור יהושע (האדמו"ר רבי משולם זוסיא מזינקוב)

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. ויש לומר שזה רמז וספרתם לכם, כמו ששמעתי מאבי אדוני ולה"ה וספרתם מלשון ספיר ובהירותו, לכם היינו להאיר לכם אפילו בהריונה לכם, על דרך אומרם ז"ל ביום טוב צריך להיות בבחינת חצי לה' וחצי לכם ופסחים סה ע"ב, חוה וספרתם לכם להאיר אפילו בהריונה לכם, לאבללא שמאלא בימינא לכון בלתי לה' לבדו, ממחרת השבת, על דרך הוזהר הקדוש מכאן ולהלאה חושבא לרכיאתא, לקדש ולטהר את עצמו בכל הענינים,

לב אליהו:

ונתבונן עתה בפרטי הדברים. הדבר הראשון שהתורה נקנית בו הוא בתלמוד. וזה פשוט ללמוד ולהביא בית אוצר שכלו ולבו כל מה שהיא יותר בלימוד תורה שש"פ הטשנה והגמ' ומפרשים ראשונים וגדולי האחרונים י"ל.

והנה קנין זה אינו יקנה אלא אם האדם הוא מחמיד בתלמודו ואינו לומד קטעים קטעים ולא מומן לומן אלא בהתמדה בדולה כלא הפסק. והמחמיד יש לו הנאה בהוש' ממש מעצם הלימוד כמו שהבעל תארה כהנה בעת מילוי תאוהו ועוד הרבה יותר כי ניתוסף לו צמאן גדול הנאה יתירה על הנאתו בכל מלה ומלה בתורה הקדושה.

ושיני למעלה הוא בשמיעת האזן. בפשטות הפירוש הוא שילמוד בקול עז כדי שישמעו אוניו מה שמציא בפיו. אבל י"ל עוד כי יש אנשים שהם מתמידים ועמלים בתורה אבל אינו מסוגל לשמוע מאחרים ולהיות דבק עם חברים בלימוד. רק מכונס בתוך עצמו — בתוך ד' אמותיו — לבדו. הרי אדם זה לא לבד שהוא עניש ע"ז נוראות, גם לימודו עצמו אינו עולה לו, ולא מצליח כלל. כמשאחזיל עה"פ (ירמיה נ לו) חרב אל הבדים ונאלו — חרב על שונאיהם של ת"ח שיושבים ועוסקים כד בבר בתורה. ולא עוד אלא שמטפשים העלכים כזכתיב "וגואלו". הרי מפורש שגם התורה שלומד לבדו שלא בחברותא אינה מחכמת אותו. כי לא קנה אותה בשמיעת האזן — לשמוע סכרת חבירו. וזה פשוט גם בדרך הטבע כי האדם קרוב אל עצמו ומשוחז להבין כל אשר עולה על רוחו ולכן לא יוכל לברר דבר לאמיתו אם לא ישמע דעת אחרים וזלחו. וכ"ש שצריך שיטה און וישמע היטב בסכרות והניגונות רבו אשר מלמדו תורה ולא יתא מתנדד בלי עול ממלך בחידושי תורה כעגל לא לומד. אלא כשור לעול וכחמור למשא. וכל זה כלול בהמעלה השני' שאמרנו חכמים שהתורה נקנית בשמיעת האזן!

אח"כ אמר "בעריכת שפתיים", ולא אמר בהוצאת שפתיים. כי לא די בהוצאת כפה מה שהיא לומד. שזה פשוט בכל לימוד תורה, כמ"ש (משלי ד) כי חיים הם למוצאיהם ודרשו חז"ל (עירובין נז) למוצאיהם כפה. אבל לקנין התורה צריך עריכת שפתיים כענין שנאמר (שמואל ב כג) ערוכה בכל ושמורה, פי' סדורה, ואתויל (עירובין נג סו"ב) ברוריה אשכחתי להתא' תלמידא דהוה קא גריס בלחשה בטשה ב' אמרה ל' לא כך כתיב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח איברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת. והוה שאמרנו כאן בעריכת שפתיים

היינו שהשפתיים יהיו אצל הלומד תורה ערוכים ומסודרים, כלומר: שיסדר שפחותיו במחשבה חחלה קודם שיבטא בפיו האין ומה הוא בא לומר ואף בשעה שלומד לבדו יסביר ויפרש לעצמו כל דיבור שהוא מוציא בפיו כאילו הוא עורך ומלמד לאדם אחר שאינו יודע בתורה כלום. וע"ז יקנה התורה שלמד ותשתמר תורתו אצלו. והוה מה שאמרנו במעלה השלישית שהתורה נקנית בה בעריכת שפתיים!

והנה רוב המעלות אשר נמנו כאן הוא בין האדם לעצמו כגון אותם שזכרנו, ואשר מונח התנא הלאה בבית הלב. בשכלות הלב. באימה, ביראה וכ"ו. וכו'. אבל יש במ"ח דברים אלו גם מעלות שעיקרם בין אדם לחבירו. כגון נושא בעול עם חבירו, מכריעו לכף זכות, מעטירו על האמת וכ"ו. למדים אנו מזה שהנושא בעול עם חבירו וכ"ו הנוי במ"ח דברים אלו לא לבד שהם מדות טובות כשלעצמם, אלא שהם מופעילים לאדם לקנות התורה שלומד. להבין אותה יותר, לסעדו ולתומכו בסכרה ישררה ולהוסיף חכמה ודעת. כי ישרים דרכי ד', וחסד ד' מעולם ועד עולם על יראו!

(פרק כג פסוק טו) וספרתם לכם וגו' שבע שכתות וגו' עז ממחרת השבת השביעית תספרו וגו'. הנה ע"ז שסופרים ספירת העומר ז' שבועות עד לעצרת. קוראים את היום טוב הזה "הג השבועות" וכן אנו אומרים בתפלה וחתן לנו וכ"ו את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו וכ"ו. ויש להתבונן טובא למה אין אנו קוראים את חג הזה על שם עיקרו שהוא זמן מתן תורתנו? ועוד מאי שייכות ספירת העומר בשבועות אלו לקבלת התורה. שאנו מצרפים שתיים יתר ואף מקדמים ומזכירים ואומרים את יום חג השבועות הזה — זמן מתן תורתנו? והלא ענין זה של וספרתם לכם וגו' מפורש בתורה שהוא ענין אחר לגמרי. כמו שכתוב עד ממחרת השבת השביעית תספרו המשמים יום והקרכתם מנחה חודשה לר' וגו'. ולא נזכר בפרשה זו ענין קבלת התורה כלל!

אלא וראי דהג השבועות נקרא באמת על שם שבוע השבועות של ספירת העומר עד לעצרת, אבל באותם שבועות השבועות כללה התורה ענין הספירה וההנהגה להסתור ולהתקדש לקבלת התורה הקדושה. כמבאר בזהר הקדוש באריות על כל הפסוקים שבפרשה הזאת החל מספרתם לכם וגו' עד לביאור של עצם הקרבת שני הלחם שהם כנגד ב' לוחות הכרית, היינו משא"כ (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי — זו תורה וכ"ו יעושי ואכמ"ל בה יותר. ולפיכך אנו כוללים גם בתפלה ואומרים וחתן לנו וגו'. את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו. ולמדנו יסוד זה הנ"ל כי אכן ספירת ז' השבועות הם כוללים ההנהגה והסתירה לבוא לידי קבלת התורה.

והנה בפ"ז מפרקי אבות שנינו ארבעים ושמונה דברים שבהם התורה נקנית. ובעלי המוסר תלמידי הגר"י סלנטר צוק"ל היו עובדים לקנות לעצמם כל המ"ח דברים ב"מי ספירת העומר כל יום על דבר אהה, וביום האחרון בערב חג השבועות היו חוזרים על כל המ"ח דברים. והוא הוא מה שאמרנו למעלה בשם ה"ח"ק בהא דוספרתם לכם וגו'. אולם יש להודיש כי התנא אמר במ"ח דברים התורה נקנית. וכן כל הפרק נקרא "קנין תורה", כלומר: יש הכל רב בין ידיעת התורה לקנין התורה. משל למה הדבר דומה לעשירי שיש לו הרבה בתים גדולים ראוי אחר מסונה עליהם לספל בהם בכל דבר הצריך, הרי הוא יודע ומכיר כל החדרים מוצאותם ומבואיהם ומתחם לכל יתן בדיק רב וכ"ו וכ"ו. אבל כל זה הוא רק ידיעה בעלמא, ואין לו חכם שום בעלות כלל. כל זמן שלא קנה אותם ושילם עבורם בכסף טלא. וכן הדין הזה בתורה, וכמשאחזיל (ע"ז יט א) עה"פ אשרי האיש אשר לא הלך וגו' פי' אם בחירת ד' תפצו ובחורו ינהיג יומם ולילה, בתחלה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו. כלומר: בתחלה שפדיין אין לו קנין בתורה הוי תורת ד', פי' הוא יש לו רק ידיעה בתורה אבל אח"כ כשכבר קנה התורה הרי נעשה בעלים, ל' ונקראת תורתו. וכמה קונה אדם את התורה — בתשלומים של ארבעים ושמונה דברים — שבהם התורה נקנית!

אמת ליעקב:

הנה כטעם מצות ספירת העומר איתא בהררש"ט¹⁸ מפני כשיצאו ישראל ממצרים א"ל למשה הלוא הכטחת לנו שנקבל את התורה אחרי כן א"כ היכן היא חורתך. אמר צדיק צריכין אחם להמתין נ' יום מיד להחילו מונין ככל יום כיון שכן אמר הקב"ה הייכם שתזכרו לספור ספירת העומר, עיי"ש. כמצא לפי דבריהם דין ספירת העומר הוא מפני אהבת התורה. ונראה שלפ"ז נבין מה שאמרנו חז"ל ביכמות [דף ס"ב ע"ב]: שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר"ע כו' יכולן מתו כפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה כו' תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת כו' כולם מתו כמיחה רעה מיתה רעה מאי היא א"ר נחמן אסכרה עכ"ל הגמ'. וביאור הדבר הוא, דכודאי אם היו מעריכין את כבוד התורה כיארת היה מכבד כל א' את חבירו כד"ל תלמידי חכמים שבככל. וכדאמרין במדרש [בראשית רבה פרשה צ"ד אות ג'] שהרגים בזמן שהמטר יורד הם פותחין את פיהם ורדי לרלוס מפה ושמים ואף שכל מי

הנהר או הים לפניהם מ"מ מכיון שהם מרגישים שעיקר חיותם תלוי במים לפיכך כל טפה וטפה יקרה היא להם, וכודאי שהיו מכבדים את חבריהם, שאף שנמצאו בקרבת ים התורה של רבי עקיבא מ"מ גם הטפוח שנחלו מחבריהם היו מיקרין, ולפיכך מתו כאסכרה, משום דאמרין בפרק כמה מדליקין [שבת דף ל"ג ע"ב] דמשום עון ביטול תורה נענשים באסכרה, וזהו שקבלו את ענשם, ודו"ק. [וע"ע מש"כ כעין זה להלן ר"פ נשא דף כ"ב.]

רב זווין:

„וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הניאכס את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה“¹. ובמדרש: „אימתי הן תמימות? בזמן שישראל עושים רצונו של מקום“².

כל דבר הנמצא בעולם, אין לו קיום נצחי. כל דבר הוא „הוא, ונפסד“³. נכרא והיה, ועתיד להיכמל ממציאיותו. אפילו על השמים והארץ נאמר בכתוב: „כי הנה השמים כעשן נמלחו והארץ ככנר תכלה“⁴. אמנם בכל זאת לכל דבר יש על כל פנים איזה משך זמן, שבו הוא נמצא וקיים, אם זמן ארוך יותר או קצר יותר. אבל דבר אחד יש בעולם, שאינו מתקיים כלל. עוד לא הספיק להתהוות, וכבר חלף, עבר ואיננו. וזהו — הזמן בעצמו. כל רגע כמעט שהספיק לבוא בעולם, והתעייף עיניך בו ואיננו“⁵. הזמן העבר הרי איננו, וההווה נעשה תיכף ומיד לעבר. אלא שניתן הזמן ביד האדם לקיימו ולהנציחו, על ידי המעשים והפעולות שיעשה בתוך אותו הזמן. כל זמן שהמעשים שלו קיימים, הרי זה כאילו אותו הזמן נמשך וקיים. ואם האדם עוסק בתורה ומצוות ומעשים טובים, שהם דברים נצחיים, „ודבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים“, על ידי זה הוא פועל שאף הזמן שלו יש לו קיום נצחי.

והוא שנאמר באברהם אבינו: „ואברהם זקן בא בימים“⁶. סתם זקן אינו בא בימים. הימים הראשונים שלו כבר אינם במציאות. חלפו, עברו והלכו להם. אין הוא „בא“ עמהם. אבל אברהם — וכן דוד שגם בו נאמר: „והמלך דוד זקן בא בימים“⁷ — שכל ימיו עשה צדקה ומשפט: „וישמור משמרת מצותי וחוקותי ותורותי“, וכן כדוד: „מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחת“⁸. לכן הם הנציחו את זמנם, וכשהזקינו „באו בימים“, עם כל הימים הראשונים שלהם.

והוא שאמרו: „אימתי הן תמימות, בזמן שעושים רצונו של מקום“⁹. ספירת העומר, לפי הכתוב בספרים, מרמזת על שנות חיי האדם. שבע שבתות מרמזות על „ימי שנותינו בהם שבעים שנה“¹⁰. המצוה היא „תמימות תהיינה“, שהזמן לא ילך לאיבוד ולכמלה, אלא ישאר בשלימותו. וכשעושים רצונו של מקום הזמן נשאר קיים לעד.

„וספרתם לכם“ וכו’

הספירה והמנין מורים על חשיבותו וערכו של הדבר. הספור והמנין, כאותה שאמרו בהלכה: „דבר שנמנין אינו בטל“¹¹. דבר הנמכר במנין מורה על חשיבותו של הדבר, ולכן אין לו כיטול. וכרש"י ריש במדבר: „מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה“.

ימיו ושנותיו של אדם צריכים להיות חשובים מאד אצל האדם, למען לא ייגע לריק ולא יוליד לבהלה. כל רגע יקר, באשר הוא הולך ולא ישוב. מה שעבר לבטלה, שוב אי אפשר להשיב. ולפיכך צריך הזמן להיות ספור ומנוי. „שבע שבתות תמימות תהיינה“, וכבר פירשו כי שבע שבתות מסמלות את „ימי שנותינו בהם“ וכו’ ולכן: „וספרתם לכם“. שבע השבתות יהיו בספירה ובמנין.

אבל יש ספירה ויש ספירה. הקופאי, למשל, של בית מסחר זה, אף הוא סופר ומונה את הכסף שבקופה, אבל אינה דומה הספירה שלו לספירתו של בעל הבית. בעל בית המסחר כשסופר, הוא יודע שזהו רכוש, ואם הספירה מורה תוצאה חיובית הוא שמח, וכשהספירה היא בתוצאה שלילית הוא מצטער. מה שאין כן הקופאי, שאינו אלא פקיד, ואינו אלא עושה עבודה מיכנית בספירתו. לא לו השמחה ולא לו הצער, ואין הספירה נוגעת בעצם כלל אליו.

יכול אדם לספור את מנין ימיו ושנותיו כאותו פקיד זה, שלא לו נוגע הדבר. ולכן נאמר: „וספרתם לכם“, וכגמרא: „וספרתם לכם, שתהא ספירה לכל אחד ואחד“¹². כל אחד ואחד צריך להרגיש שזוהי ספירה של בעל הבית, ספירה הנוגעת לו לעצמו, חשבון שלו ולא של מי שהוא אחר.